

کلیات برنامه و سرفصل دروس

سطح سه

رشته «تفسیر و علوم قرآنی»

مختصّ طلاب غیر ایرانی

(بازبینی شده سال ۱۴۰۰)

اداره کل برنامه‌ریزی آموزشی و ارزشیابی تحصیلی

آذرماه ۱۴۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۵	کلیات برنامه و عناوین دروس سطح سه رشته «تفسیر و علوم قرآنی» مختص طلاب غیرایرانی
۱۲	سرفصل دروس سطح سه رشته «تفسیر و علوم قرآنی» مختص طلاب غیر ایرانی
۱۳	دروس عمومی
۱۴	فقه ۱
۱۶	فقه ۲
۱۸	فقه ۳
۲۰	اصول فقه ۱
۲۲	اصول فقه ۲
۲۴	عقائد خاصه شیعه ۱
۲۷	عقائد خاصه شیعه ۲
۲۹	دروس تخصصی
۳۰	عربی معاصر
۳۱	نقد و بررسی روایات تفسیری
۳۳	تفسیر موضوعی (زن و خانواده در قرآن)
۳۵	مبانی و روش تفسیر موضوعی
۳۷	آیات الأحکام
۳۹	قرآن و علوم بشری
۴۱	قرآن و مستشرقان
۴۳	نحو تکمیلی
۴۴	بلاغت کاربردی
۴۶	تفسیر ترتیبی ۱-۴
۴۸	علوم قرآن ۱ (اعجاز در قرآن)
۵۰	علوم قرآن ۲ (تحریف ناپذیری قرآن)
۵۲	علوم قرآن ۳ (زبان قرآن)
۵۴	علوم قرآن ۴ (محکم، متشابه و تأویل)
۵۶	قرآن و عهدین
۵۸	تفسیر موضوعی (خداشناسی)

۶۰	تفسیر موضوعی (انسان شناسی)
۶۳	تفسیر موضوعی (معاد شناسی)
۶۵	مبانی فهم و نقد حدیث
۶۷	تفسیر آیات مشکله
۶۹	روش تحقیق پیشرفته
۷۰	پایان نامه
۷۱	دروس جبرانی
۷۲	مفردات قرآن
۷۴	تفسیر موضوعی (امامت در قرآن)
۷۶	تاریخ تفسیر و مفسران
۷۹	روش ها و گرایش های تفسیری
۸۱	تفسیر موضوعی (راه و راهنما شناسی)
۸۳	آشنایی با مبانی و قواعد تفسیر
۸۵	کلیات علم رجال

کلیات برنامه و عناوین دروس سطح سه
رشته «تفسیر و علوم قرآنی»
مختصّ طلاب غیرایرانی

ماده ۱. عنوان

عنوان، کلیات و برنامه سطح سه (ویژه خواهران) رشته «تفسیر و علوم قرآنی» است.

ماده ۲. تعریف

«سطح سه تفسیر و علوم قرآن»، پس از سطح دو (دوره عمومی) آغاز می‌گردد. طلاب در این دوره، مبانی و روش‌های مختلف تفسیر و علوم قرآن را آموخته و توان تحلیل و بررسی تطبیقی و نیز تدریس و پاسخ‌گویی به نیازهای رایج جامعه در زمینه معارف قرآنی را پیدا می‌کنند و پس از احراز توان علمی، با ارائه پایان‌نامه، موفق به دریافت مدرک سطح سه می‌شوند.

ماده ۳. اهداف

۱. تعمیق مبانی اعتقادی و ایجاد زمینه تعالی اخلاقی و معنوی؛
۲. ایجاد توان قرآن‌پژوهی در حد تتبع (جمع‌آوری و نتیجه‌گیری) و نقد؛
۳. ایجاد توان تدریس در زمینه تفسیر و علوم قرآن، در مقطع قبلی تحصیلات حوزوی (سطح دو) و مقطع کارشناسی؛
۴. تقویت توان تبلیغ در زمینه معارف قرآنی، به صورت نوشتار و گفتار؛
۵. ایجاد توان پاسخ‌گویی به سؤالات رایج و مورد نیاز جامعه، در زمینه تفسیر و علوم قرآنی؛
۶. آماده‌سازی استعدادهای برتر به منظور ورود به مقاطع بالاتر.
۷. ایجاد توان بهره‌گیری از متون فقهی و آشنایی با مبانی استنباط.

ماده ۴. سیاست‌ها

۱. محیط‌سازی به منظور تعالی اخلاقی و معنوی طلاب؛
۲. تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسائل علمی؛
۳. تکیه بر آموزش محورها و موضوعات اصلی رشته؛
۴. تأکید بر توسعه آموزش‌های پژوهش‌محور؛
۵. تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی، به ویژه روش مشارکت فعال؛
۶. تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛

۷. تأکید بر استفاده از متون اساسی، جامع، موجز و کاربردی؛
۸. اهتمام بر درک و به‌کارگیری متون و منابع، در حد دوره؛
۹. تلاش بر معرفی توصیفی منابع محوری و مهم؛
۱۰. تأکید بر نقش محوری زن در تحکیم خانواده، در کلیه امور آموزشی و پژوهشی؛
۱۱. توجه به ویژگی‌های بانوان در برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و تربیتی؛
۱۲. شناسایی استعدادها و ویژه، جهت تصدی امور تبلیغ، تدریس، مدیریت و ...

ماده ۵. نظام آموزشی

نظام آموزشی این رشته، نیم‌سال - واحدی است. طول دوره، حداقل ۷ نیم‌سال و حداکثر ۱۰ نیم‌سال، بدون احتساب پایان‌نامه است. طلاب این رشته، به صورت حضوری دروس را فرا می‌گیرند.

ماده ۶. شرایط پذیرش:

۱. احراز صلاحیت اخلاقی و عمومی، بر اساس آیین‌نامه‌های مصوب؛
۲. دارا بودن مدرک علمی سطح دو؛
۳. قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه علمی؛
۴. داوطلبان ورود به این رشته، خواهران هستند.

ماده ۷. عناوین و مشخصات کلی دروس

واحد	عنوان درس
۱۷	دروس عمومی
۵۲	دروس تخصصی (با احتساب پایان‌نامه)
۶۹	جمع کل

الف. جدول دروس عمومی

هدف آموزشی	تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
شناخت استدلالی مسائل کتاب نکاح و طلاق	۳	فقه ۱	۱
شناخت استدلالی مسائل کتاب طلاق و ارث	۳	فقه ۲	۲
شناخت استدلالی مسائل کتاب یمین و نذر و عهد و وصیت و وقف و لقطه	۳	فقه ۳	۳
شناخت مباحث اصولی مهم و مؤثر در فهم قرآن	۲	اصول فقه ۱	۴
شناخت مباحث اصولی مهم و مؤثر در فهم قرآن	۲	اصول فقه ۲	۵
تبیین استدلالی عقائد خاصه شیعه در حوزه های خداشناسی، نبوت، معاد و برخی از فروع فقهی	۲	عقاید خاصه شیعه ۱	۶
تبیین استدلالی عقائد خاصه شیعه در حوزه امامت	۲	عقاید خاصه شیعه ۲	۷
	۱۷	جمع واحدها	

ب. جدول دروس اختصاصی

اهداف	تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی در زمینه تفسیر و علوم قرآن	۲	عربی معاصر	۱
آشنایی با روایات تفسیری و نقد آنها	۲	نقد و بررسی روایات تفسیری	۲
آشنایی تحلیلی با ساحت‌های فردی و اجتماعی زن و نقش وی در خانواده از دیدگاه قرآن	۲	تفسیر موضوعی (زن و خانواده در قرآن)	۳
آشنایی با مبانی و روش تفسیر موضوعی	۲	مبانی و روش تفسیر موضوعی	۴
شناخت استدلالی آیات الأحکام خانواده	۲	آیات الأحکام	۵
شناخت تاریخچه، اقسام و دیدگاه‌ها در تفسیر علمی و بررسی رابطه تعارض علم و دین	۲	قرآن و علوم بشری	۶
شناخت مستشرقان، دوره‌ها و مکاتب استشراق و مهم‌ترین فعالیت‌های قرآنی مستشرقان و نقد آنها	۲	قرآن و مستشرقان	۷
شناخت و تحلیل مفردات و ادوات نحوی	۳	نحو تکمیلی	۸
تطبیق قواعد و وجوه بلاغی، بر آیات قرآن کریم	۲	بلاغت کاربردی	۹
ایجاد توان فهم معنای آیات و وجوه محتمل در آن، بهره‌گیری از کتاب‌های تفسیری و شناخت معارف مهم قرآنی	۲	تفسیر ترتیبی ۱	۱۰
	۲	تفسیر ترتیبی ۲	۱۱
	۲	تفسیر ترتیبی ۳	۱۲
	۲	تفسیر ترتیبی ۴	۱۳
شناخت تحلیلی اعجاز قرآن، دلایل و وجوه آن و نقد و بررسی شبهات	۲	علوم قرآن ۱ (اعجاز در قرآن)	۱۴

اهداف	تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
شناخت تحلیلی مباحث تحریف‌ناپذیری و بررسی شبهات مربوط	۱	علوم قرآن ۲ (تحریف‌ناپذیری قرآن)	۱۵
شناخت تحلیلی زبان قرآن	۲	علوم قرآن ۳ (زبان قرآن)	۱۶
شناخت تحلیلی مباحث محکم و متشابه و تأویل	۲	علوم قرآن ۴ (محکم، متشابه و تأویل)	۱۷
شناخت تطبیقی مباحث مهم قرآن و عهدین	۲	قرآن و عهدین	۱۸
آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد خدای متعال	۲	تفسیر موضوعی (خداشناسی)	۱۹
آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد جایگاه انسان، چگونگی آفرینش، ویژگی‌ها و ابعاد وجودی او	۲	تفسیر موضوعی (انسان‌شناسی)	۲۰
آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد معاد	۲	تفسیر موضوعی (معادشناسی)	۲۱
آشنایی با مبانی فهم و نقد حدیث	۲	مبانی فهم و نقد حدیث	۲۲
آشنایی با تفسیر آیات مشکله	۲	تفسیر آیات مشکله	۲۳
به‌کارگیری قواعد پژوهشی در موضوعات مختلف قرآنی	۲	روش تحقیق پیشرفته	۲۴
ارائه پژوهشی جامع، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در موضوعات مرتبط با رشته	۴	پایان نامه	۲۵
	۵۲	جمع واحدها	

ج. جدول دروس جبرانی^۱

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	هدف آموزشی
۱	مفردات قرآن	۲	شناخت ترادف، اشتراك، وجوه و نظائر، لغات دخیل و معناشناسی قرآن
۲	تفسیر موضوعی (امامت در قرآن)	۲	شناخت استدلالی امامت از منظر قرآن
۳	تاریخ تفسیر و مفسران	۲	شناخت سیر پیدایش و تطور تفسیر، همراه با شناخت منابع مهم و نیز شناخت مفسران بزرگ
۴	روش‌ها و گرایش‌های تفسیری	۲	شناخت و بررسی روش‌ها و گرایش‌های موجود در علم تفسیر
۵	تفسیر موضوعی (راه و راهنماشناسی)	۲	آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد نبوت
۶	آشنایی با مبانی و قواعد تفسیر	۲	شناخت مبانی و قواعد تفسیر قرآن
۷	کلیات علم رجال	۲	شناخت قواعد و منابع رجالی و حدیثی
	جمع واحدها	۱۴	

۱. دروس جبرانی، مخصوص طلابی است که در مقطع سطح ۲ دروس گرایش تفسیر را نگذرانده‌اند.

سرفصل دروس سطح سه رشته
«تفسیر و علوم قرآنی» مختصّ
طلاب غیر ایرانی

دروس عمومی

فقه ۱			
عمومی	نوع واحد	۳	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت استدلالی مسائل کتاب نکاح و طلاق			هدف کلی

سرفصل‌ها:

○ کتاب نکاح

- احکام عقد نکاح
- اولیاء عقد
- احکام نظر
- محرمات

- نسبی
- رضاعی
- مصاهره

- ازدواج موقت
- احکام نفقه
- احکام قسمت

○ کتاب طلاق

- حقیقت طلاق
- شرایط صحت طلاق

منبع اصلی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، تألیف باقر ایروانی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. الروضة البهیة، شهید ثانی
۲. موسوعه الامام الخوئی
۳. مستمسک العروة الوثقی، محقق حکیم
۴. جواهر الکلام، محمد حسن نجفی

فقه ۲			
تعداد واحد	نظری	۳	نوع واحد عمومی
	عملی	-	پیشنیاز / هم‌نیاز ندارد
هدف کلی	شناخت استدلالی مسائل کتاب طلاق و ارث		

سرفصل‌ها:

- کتاب طلاق
 - اقسام طلاق
 - احکام عده
 - طلاق خلع و مبارات
 - احکام طلاق
- کتاب ارث
 - موجبات ارث
 - فروض ارث
 - موانع ارث
 - عول و تعصیب
 - طبقات ارث
 - ارث به زوجیت

منبع اصلی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، تألیف باقر ایروانی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. الروضة البهية، شهيد ثاني
۲. موسوعه الامام الخوئي
۳. مستمسك العروة الوثقى، محقق حكيم
۴. جواهر الكلام، محمد حسن نجفی

فقه ۳			
تعداد واحد	نظری	۳	نوع واحد
	عملی	-	عمومی
هدف کلی	شناخت استدلالی مسائل کتاب یمن و نذر و عهد و وصیت و وقف و لقطه ندارد		

سرفصل‌ها:

○ کتاب قرض

- حقیقت قرض
- شرایط قرض
- ربای قرضی
- احکام قرض

○ وصیت

- اقسام وصیت
- احکام وصی
- احکام وصیت

○ اطعمه و اشربه

- احکام حیوانات دریایی
- احکام حیوانات خشکی
- احکام پرندگان
- اجزاء حرام حیوان ذبح شده
- احکام حرمت عارضی حیوانات

منبع اصلی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، تألیف باقر ایروانی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. الروضة البهیة، شهید ثانی
۲. موسوعه الامام الخوئی
۳. مستمسک العروة الوثقی، محقق حکیم
۴. جواهر الکلام، محمد حسن نجفی

اصول فقه ۱			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	عمومی
هدف کلی	شناخت استدلالی مسائل مربوط به تعریف، مباحث مقدماتی علم اصول، مشتق، مفاهیم و دلالات		
			پیشنیاز / هم‌نیاز
			ندارد

سرفصل‌ها:

○ تعریف علم اصول و موضوع آن

○ مباحث مقدماتی

■ حقیقت و اقسام وضع

■ استعمال حقیقی و مجازی

■ علائم حقیقت و مجاز

■ ترادف و اشتراک

■ حقیقت شرعی

■ صحیح و اعم

○ مشتق

○ مفاهیم

■ مفهوم شرط

■ مفهوم وصف

■ مفهوم غایت

■ مفهوم حصر

■ مفهوم عدد

■ مفهوم لقب

○ دلالت اقتضا و تنبیه و اشاره

منبع اصلی: اصول الفقه، محمدرضا مظفر

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. دروس فی علم الاصول (حلقه نالته)، شهید صدر

۲. الرسائل الجديدة، شیخ انصاری

۳. اصول الفقه، آية الله اراکی

اصول فقه ۲			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	عمومی
هدف کلی	شناخت استدلالی مسائل مربوط به بحث حجت‌های شرعی		

سرفصل‌ها:

- مقدمه مباحث حجت
 - معنای حجت و اماره و ظن نوعی
 - مناظرات در حجیت اماره
 - حجیت علم
 - موطن حجیت امره
 - ظن خاص و مطلق
- کتاب عزیز
 - نسخ کتاب عزیز
 - حقیقت نسخ
 - امکان و وقوع نسخ در قرآن
- سنت
 - فعل و تقریر معصوم
 - خبر متواتر
 - خبر واحد
- ادله حجیت خبر واحد از کتاب
- ادله حجیت خبر واحد از سنت
- حجیت خبر واحد به اجماع و سیره عقلاء

- دلیل عقل
- حجیت ظواهر
 - طرق اثبات ظواهر
 - انواع ظهور
 - وجه حجیت ظواهر
 - قلمرو حجیت ظواهر

منبع اصلی: اصول الفقه، محمدرضا مظفر

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانمی	فعالیت تکمیلی			فعالیت
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	کلاسی
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. دروس فی علم الاصول (حلقه نالته)، شهید صدر
۲. الرسائل الجديدة، شیخ انصاری
۳. اصول الفقه، آیه الله اراکی

عقائد خاصه شیعه ۱			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	عمومی
هدف کلی	تبیین استدلالی عقائد خاصه شیعه در حوزه‌های خداشناسی، نبوت، معاد و برخی از فروع فقهی		

سرفصل‌ها:

- کلیات: شیعه شناسی (مفهوم لغوی و اصطلاحی)
- خداشناسی
 - معنا شناسی توحید و شرک
 - مراتب توحید و شرک
 - ملاک توحید و شرک
 - مصادیق و فروع مسئله توحید و شرک (توسل، شفاعت، تبرک، زیارت قبور، بناء بر قبور، نماز و دعا در کنار قبور، سوگند به غیر خدا، برگزاری میلاد و وفیات اولیاء الله)
 - حقیقت سنت
 - حقیقت بدعت
 - ملاک بدعت
 - اقسام بدعت
 - ایمان و کفر (بررسی مسئله تکفیر و رویکرد اسلام در قبال آن)
 - تنزیه صفات و نفی تجسیم و تقویض
 - أمر بین الأمرین و نفی جبر و تقویض
 - بداء
- نبوت
 - ایمان آباء و اجداد پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و امیر المؤمنین (علیه السلام)
 - قرآن (اعجاز و تحریف ناپذیری آن)

○ معاد

■ حیات برزخی

○ برخی از فروع فقهی مورد اختلاف

■ اذان (شهادت به ولایت، بررسی عبارت حی علی خیر العمل و الصلاه خیر من النوم)

■ وضو

■ خمس

■ سجده بر مهر

■ تقیه

■ جمع بین دو نماز

■ لعن (فلسفه، ادله و تفاوت آن با سب)

■ نذر و قربانی

○ خاتمه: تاریخ پیدایش شیعه و نقد آرا مخالف

منبع اصلی: سیمای عقائد شیعه، جعفر سبحانی، نشر مشعر.**شیوه ارزشیابی:**

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. اصل الشیعه و اصولها، محمد حسین کاشف الغطاء

۲. عقائد الامامیه، محمدرضا مظفر

۳. المراجعات، علامه شرف الدین

۴. السجود علی التربه الحسينیه عند الشیعه الامامیه، علامه امینی

۵. شیعه، مجموعه مذاکرات با پروفسور هانری کربن، علامه طباطبائی
۶. شبهای پیشاور، سلطان الواعظین شیرازی
۷. آیین وهابیت، جعفر سبحانی
۸. شرح عقائد الامامیه، علامه محمد جمیل حمّود
۹. سلفی گری و وهابیت، ج ۱ و ۲، سید مهدی علی زاده موسوی
۱۰. پاسخ‌های تقضی به وهابیت، مصطفی عزیزی علویجه
۱۱. نقد کتاب اصول مذهب الشیعه، محمد حسینی قزوینی

عقائد خاصه شیعه ۲			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	عمومی
هدف کلی	تبيين استدلالی عقائد خاصه شیعه در حوزه امامت		

سرفصل‌ها:

- امامت
 - حقیقت امامت
 - ضرورت و اهداف امامت
 - صفات امام (عصمت، افضلیت، علم غیب و ولایت تکوینی)
 - راه تعیین و شناخت امام
- اهل بیت (علیهم السلام)
 - مقام و جایگاه اهل بیت (علیهم السلام)
 - وجوب محبت و مودت نسبت به اهل بیت (علیهم السلام)
 - مصادیق اهل البیت (علیهم السلام)
 - حضرت زهرا (سلام الله علیها) (منزلت، عصمت، مصحف فاطمه (سلام الله علیها) و...)
- امام مهدی (علیه السلام) (تولد و نسب، طول عمر و غیبت)
- رجعت
 - حقیقت رجعت
 - امکان و وقوع رجعت
 - رجعت و تناسخ
 - زمان رجعت (رجعت صغری و کبری)
 - رجعت‌کنندگان
- عدالت صحابه
- حکم مخالفین
- غلو

منبع اصلی: سیمای عقائد شیعه، جعفر سبحانی، نشر مشعر.

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. اصل الشیعه و اصولها، محمد حسین کاشف الغطاء
۲. عقائد الامامیه، محمدرضا مظفر
۳. المراجعات، علامه شرف الدین
۴. شیعه، مجموعه مذاکرات با پروفیسور هانری کربن، علامه طباطبائی
۵. شبهای پیشاور، سلطان الواعظین شیرازی
۶. سلفی گری و وهابیت، ج ۱ و ۲، سید مهدی علی زاده موسوی
۷. پاسخ‌های تقضی به وهابیت، مصطفی عزیزی علویجه
۸. مرجعیت دینی اهل بیت (علیهم السلام) و پاسخ به شبهات، علی اصغر رضوانی
۹. عدالت صحابه، سید علی میلانی
۱۰. عدالت صحابه در پرتو قرآن، سنت و تاریخ، محمد عاصف محسنی
۱۱. شبهات و ردود؛ الردّ علی شبهات احمد کاتب حول امامة اهل البيت (علیهم السلام) و وجود المهدي المنتظر (علیه السلام)، السید سامی البدری
۱۲. نقد کتاب اصول مذهب الشیعه، محمد حسینی قزوینی
۱۳. الالوسی و التشیع، سید امیر محمد قزوینی
۱۴. شبهات مهدویت، سید مجتبی عصیری

دروس تخصصی

عربی معاصر			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
اهداف کلی			ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی در زمینه تفسیر و علوم قرآن

سرفصل‌ها:

○ متن‌هایی به عربی جدید، از مجلات و کتاب‌های تخصصی هر گرایش، توسط گروه علمی انتخاب می‌شود و در آغاز نیم‌سال تحصیلی، در اختیار طلاب قرار می‌گیرد.

منبع اصلی: جزوه ارائه‌شده از طرف گروه علمی (جزوه عربی معاصر ۱)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ و ارائه کنفرانس)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	۲			

راهکارهای اجرایی:

طلاب برای هر جلسه، بین ۵ تا ۹ صفحه از متن را به منظور درک مطلب، اعراب‌گذاری و ترجمه می‌کنند و استاد، تنها به رفع اشکال و بیان دقیق متن می‌پردازد.

نقد و بررسی روایات تفسیری			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	تخصصی
			ندارد
هدف کلی	آشنایی با روایات تفسیری و نقد آنها		

سرفصل‌ها:

- کلیات (تعاریف)
 - ضرورت استفاده از روایات تفسیری
 - پیشینه تفسیر روایی
 - آفات تفسیر روایی (جعل، تحریف، اسرائیلیات، غلو، تقیه و ...)
 - نقد روایات تفسیری
 - نقد و بررسی تفاسیر روایی مهم شیعه و اهل سنت
 - بررسی و نقد روایات تفسیری ذیل برخی آیات
- منبع اصلی:** درسنامه وضع حدیث (ناصر رفیعی محمدی)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. مذاهب التفسیر الاسلامی، گلد زیهر
۲. تفاسیر مهم روایی فریقین و مقدمه آنها

۳. الاسرائیلیات فی التفسیر، محمد حسین ذهبی
۴. پژوهشی در الاسرائیلیات، دیاری
۵. المنهج الاثری فی تفسیر القرآن، ابوطبره
۶. التفسیر بالمأثور و تطوره عند الشیعه، احسان امین

تفسیر موضوعی (زن و خانواده در قرآن)			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	تخصصی
			ندارد
هدف کلی	آشنایی تحلیلی با ساحت‌های فردی و اجتماعی زن و نقش وی در خانواده از دیدگاه قرآن		

سرفصل‌ها:

- ساحت فردی زن در قرآن
 - جایگاه انسانی و ارزشی زن
 - جایگاه انسانی زن در قرآن کریم
 - جایگاه ارزشی زن در قرآن کریم
 - ویژگی‌های تکوینی زن در قرآن کریم
 - حیض (آیه ۲۲۲ بقره)
 - حرث (آیه ۲۲۳ بقره)
 - پرورش در زینت (۱۸ زخرف)
- ساحت خانوادگی زن در قرآن
 - ازدواج و تشکیل خانواده
 - حقوق و تکالیف خانوادگی
 - حقوق زن (تکالیف مرد)
 - حقوق مالی
 - تکالیف زن در خانواده (حقوق مرد)
 - نقش‌های جنسیتی در خانواده
 - نقش همسری
 - والدگری (اهمیت احترام به والدین (۱۵ احقاف))
 - نقش فرزندی
 - آسیب‌های خانواده

○ ساحت اجتماعی زن در قرآن

■ مشارکت اجتماعی - سیاسی زنان در قرآن

• مشارکت اجتماعی

• مشارکت سیاسی

○ تحلیلی بر مساله جنسیت و زبان قرآن

منبع اصلی: زن و خانواده در قرآن (با تأکید بر دیدگاه علامه طباطبایی در المیزان)، تهیه و تنظیم: زهرا سبحانی.

شیوه ارزیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۲۰	-	-			

منابع فرعی:

۱. زن در قرآن، سید محمدحسین طباطبایی
۲. تفسیر المیزان، سید محمدحسین طباطبایی
۳. تفسیر تسنیم، عبدالله جوادی آملی
۴. تفسیر نمونه، ناصر مکارم شیرازی
۵. جنسیت و زبان قرآن، مجید دهقان
۶. خانواده در اسلام، حسین بستان
۷. المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام، جواد علی، ج ۲
۸. وضعیت زن در جاهلیت، محمدجواد واعظی (مقاله)

مبانی و روش تفسیر موضوعی			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
آشنایی با مبانی و روش تفسیر موضوعی			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- کلیات
 - تعریف تفسیر موضوعی
 - اهمیت تفسیر موضوعی
 - تفاوت‌های تفسیر موضوعی با ترتیبی
 - تاریخچه تفسیر موضوعی
 - گونه‌های تفسیر موضوعی
 - مبانی تفسیر موضوعی
 - مبانی مربوط به ماهیت تفسیر موضوعی
 - مبانی مربوط به امکان تفسیر موضوعی
 - مبانی مربوط به اعتبار تفسیر موضوعی
 - مبانی مربوط به غنای تفسیر موضوعی
 - فرایند و مراحل تفسیر موضوعی
 - انتخاب مسئله
 - ایضاح مفهومی مسأله و تهیه ساختار
 - آگاهی از دستاوردهای بشری در مسأله تحقیق
 - ارائه فرضیه
 - مطالعه اکتشافی قرآن و استخراج آیات
 - دسته‌بندی و مرتب‌سازی آیات

- تفسیر آیات گردآوری شده در جایگاه خود
- مشخص کردن حد دلالت آیات
- استخراج نظریه
- ارزیابی نظریه

منبع اصلی: جزوه مبانی و روش تفسیر موضوعی، مصطفی کریمی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
			خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
شفاهی	کتبی					
-	۱۸	۲	-			

منابع فرعی:

۱. تفسیر موضوعی، هدایت جلیلی
۲. مبانی و سیر تاریخی تفسیر موضوعی قرآن، بهروز یدالله پور
۳. مباحث فی التفسیر الموضوعی، مصطفی مسلم
۴. روش شناسی تفاسیر موضوعی قرآن، هدایت جلیلی
۵. المدرسة القرآنية: التفسیر الموضوعی و التفسیر التجزیئی فی القرآن الکریم، شهید صدر

آیات الأحكام			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
اصول فقه ۳	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت استدلالی آیات الأحكام خانواده			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- تعریف آیات الأحكام و ضرورت بحث از آن
- رابطه کتاب و سنت
 - جایگاه ازدواج در فقه
 - موانع ازدواج
 - ازدواج موقت
 - حکم تعدد زوجات
 - مدیریت خانواده
 - حقوق متقابل زوجین
 - احکام نفقه و نشوز
 - احکام تمکین
 - طلاق و احکام آن
 - ظهار و لعان و ایلاء
 - احکام نظر و پوشش

منبع اصلی: درسنامه آیات الأحكام، غلامحسن حیدری، نشر جامعه الزهراء (سلام الله علیها)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	-			۲

منابع فرعی:

۱. تفسیر کنز العرفان
۲. تفسیر المیزان
۳. تفسیر تبيان
۴. تفسیر مجمع البيان
۵. تفسیر زبدة البيان
۶. تفسیر فقه القرآن

قرآن و علوم بشری			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
هدف کلی			شناخت تاریخچه، اقسام، دیدگاه‌ها در تفسیر علمی و بررسی رابطه تعارض علم و دین

سرفصل‌ها:

○ کلیات

- مفهوم شناسی قرآن علم و تفسیر علمی
- طبقه بندی علوم
- اشاره ای به تاریخچه علوم بشری در بین مسلمانان و تاثیر قرآن در رشد آنها

○ مبانی

- شناخت نظریه و قانون در علوم تجربی
- وجود علم بشری در قرآن و بررسی آن
- رابطه علم و قرآن و بررسی دیدگاه‌ها در این زمینه
- تعارض‌های ادعایی علم و قرآن و راه حل‌های آنها
- تفسیر علمی
- تاریخچه تفسیر علمی
- اقسام تفسیر علمی
- دلایل موافقان و مخالفان تفسیر علمی
- رابطه تفسیر علمی و اعجاز علمی قرآن
- بررسی نمونه‌های تفسیر علمی و اعجاز علمی (معتبر و غیر معتبر)
- کتابشناسی تفسیر علمی
- معیارهای انطباق قرآن با علوم بشری
- آسیب شناسی قرآن با علوم بشری

▪ بررسی آثار مثبت و منفی

▪ افراط و تفریط ها در زمینه تفسیر علمی

منبع اصلی: در آمدی بر تفسیر علمی قرآن، محمدعلی رضائی

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	۲			

منابع فرعی:

۱. التفسیر العلمی فی المیزان، احمد عمر ابوالحجر

۲. الاعجاز العلمی فی القرآن الکریم، محمد سامی محمدعلی

۳. تفسیر علمی، ناصر رفیعی محمدی

۴. پژوهشی در اعجاز علمی قرآن، محمدعلی رضائی

قرآن و مستشرقان			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	پیشنیاز / هم‌نیاز
هدف کلی	شناخت مستشرقان، دوره‌ها و مکاتب استشراق و مهم‌ترین فعالیت‌های قرآنی مستشرقان و نقد آنها		
			تخصصی ندارد

سرفصل‌ها:

- کلیات: تعریف و تاریخچه پیدایش استشراق؛ ضرورت بحث از مکاتب و دوره‌های استشراق و اهداف و رویکرد آنها، شیوه‌های شرق‌شناسی و ترفندهای مستشرقین، آشنایی با مشهورترین مستشرقان اسلام‌شناس و کتب مهم آنان، آسیب‌شناسی (استشراق و ...) و اشاره‌ای به خدمات آنها
 - خطوط اساسی فعالیت‌های مستشرقان در عصر حاضر
 - بررسی آراء مهم مستشرقان پیرامون قرآن
 - مصادر ادعایی قرآن و تاثیر پذیری قرآن از عهدین
 - تاریخ قرآن و شبهات مستشرقان در مورد کتابت، تدوین، اختلاف مصاحف و قرائات
 - ادبیات و ساختار قرآن از دیدگاه مستشرقان
 - حروف مقطعه قرآن از دیدگاه مستشرقان
 - واژگان دخیل از دیدگاه مستشرقان
 - انسجام و پیوستگی آیات و تکرار در نظر مستشرقان
 - معارف و محتوای قرآن و ادعای تناقض در آن‌ها
 - گزارشات تاریخی قرآن از نظر مستشرقان
 - آیات جهاد از نظر مستشرقان
 - آیات مربوط به زنان از منظر مستشرقان
- منبع اصلی: استشراق، قرآن و مستشرقان، زمانی (متن مرکز)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. شبهات و رودود، آیت الله معرفت
۲. الاسلام و شبهات المستشرقان، شیخ فوادکاظم مقدادی
۳. سیر تاریخی و ارزیابی اندیشه شرق شناسی، محمود سوقی، ترجمه افتخار زاده
۴. شرق شناسی، ادوار سعید
۵. المسستشرقون و شبهاتهم حول القرآن، شهید محمد باقر حکیم

راهکارهای اجرایی:

- منابع مختلف به دانش پژوهان معرفی شود.
- هر دانش پژوهی حداقل از یک مستشرق گزارش دهد.

نحو تکمیلی			
تخصصی	نوع واحد	۳	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت و تحلیل مفردات و ادوات نحوی			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- کلیات (فرق بین علم نحو، صرف و بلاغت و کاربرد علم نحو در تفسیر)
- انواع مفردات نحوی اعم از فعل، اسم و حرف به ترتیب حروف الفبا

منبع اصلی: الأدوات النحویة و دورها فی تفسیر القرآن المجید، تألیف: سید محمود طیب حسینی، تدوین: اقدس رحیمی.

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	-			۲

منابع فرعی:

۱. النحو القرآنی، جمیل احمد ظفر
۲. اثر الاختلاف فی الواجه الاعرابیه فی تفسیر القرآن، یاسر محمد مطره جی
۳. النحو الوافی
۴. الاتقان، سیوطی
۵. البرهان فی علوم القرآن، زرکشی

بلاغت کاربردی			
تخصصی	نوع واحد	-	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	۲	عملی
تطبیق قواعد و وجوه بلاغی، بر آیات قرآن کریم			هدف کلی

سرفصل‌ها:

○ کلیات

- تعریف
- پیشینه
- رابطه علوم بلاغی و قرآن

○ علم معانی

- اسم شدن یا فعل شدن مسند
- تقدیم اجزای کلام
- ذکر اجزای کلام
- حذف اجزای کلام
- تعریف اجزای کلام
- حصر

منبع اصلی: معناشناسی بلاغی قرآن (درسنامه بلاغت کاربردی ۱)، عشایری، نشر جامعه الزهراء (سلام الله علیها)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۵	-	۳			۲

منابع فرعی:

۱. تهذیب البلاغه، دکتر عبدالهادی
۲. جواهر البلاغه، احمد هاشمی
۳. علوم بلاغت و اعجاز قرآن، دکتر یدالله نصیریان
۴. در قلمرو بلاغت قرآن، محمد علوی مقدم
۵. دلائل الاعجاز فی علم المعانی، علی بن محمد جرجانی
۶. تلخیص البیان فی مجازات القرآن، سید رضی
۷. کرانه‌ها، حسن عرفان

تفسیر ترتیبی ۴-۱			
تخصصی	نوع واحد	۱۴	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
هدف کلی			ایجاد توان فهم معنای آیات و وجوه محتمل در آن، بهره‌گیری از کتابهای تفسیری و شناخت معارف مهم قرآنی

تفسیر ترتیبی ۱:

منبع اصلی: کنز الدقائق، سوره مومنون تا آیه ۶۱

تفسیر ترتیبی ۲:

منبع اصلی: مجمع البیان؛ سوره های حشر، ممتحنه و جمعه

تفسیر ترتیبی ۳:

منبع اصلی: جوامع الجامع، سوره مائده تا آیه ۵۰

تفسیر ترتیبی ۴:

منبع اصلی: تفسیر المیزان، از سوره اعلی تا پایان سوره ضحی

شیوه ارزشیابی (تفسیر ترتیبی های ۱، ۳ و ۴):

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	-	-	-	۲

۱. هر یک از دروس تفسیر ترتیبی ۱ تا ۷، دو واحدی می باشند.

شیوه ارزشیابی (تفسیر ترتیبی ۲):

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	کلاسی
-	۱۸	۲	-			-

منابع فرعی:

۱. تفسیر کنزالدقائق
۲. تفسیر جوامع الجامع
۳. تفسیر المیزان
۴. آیات الاحکام ایروانی

علوم قرآن ۱ (اعجاز در قرآن)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت تحلیلی اعجاز قرآن، دلایل و وجوه آن و نقد و بررسی شبهات			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- اهمیت، تاریخچه و کتاب‌شناسی «اعجاز قرآن»
- مفهوم، امکان و معیار اعجاز (تفاوت اعجاز با سحر، کهنات و کرامت)
- تحدی قرآن و معارضان آن
- راز اعجاز قرآن (در این بحث، قول به صرفه نقد می‌شود.)
- وجوه اعجاز قرآن، با توجه به آراء دانشمندان:
 - ساختاری: فصاحت و بلاغت، آهنگ و صوت قرآن، تصویرسازی، اعجاز عددی
 - محتوایی: عدم اختلاف، اعجاز علمی، اعجاز تشریحی، اخبار غیبی
 - طریقی: اعجاز به آورنده
- یادآور می‌شود استاد، ذیل هر بحث، شبهات مهم آن بحث را نقد و بررسی می‌کند.
- منبع اصلی:** درسنامه اعجاز قرآن با تاکید بر دیدگاه آیت الله جوادی املی - حسن صادقی
- روش تدریس:** تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. التمهید فی علوم القرآن، ج ۴، ۵ و ۶، آیت الله معرفت
۲. قرآن شناسی، ج ۱، آیت الله مصباح یزدی
۳. قرآن در قرآن، آیت الله جوادی آملی
۴. اعجاز القرآن، مصطفی صادق رافعی
۵. اعجاز القرآن، باقلانی
۶. الاتقان فی علوم القرآن، سیوطی
۷. البرهان، زرکشی
۸. الاعجاز القرآنی وجوهه و اسراره، عبدالغنی محمد سعید برکه
۹. علوم القرآن عند المفسرین، دفتر تبلیغات اسلامی

راهکار اجرایی:

○ لازم است استاد محترم، در نقد اقوال اهل سنت، نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشد.

علوم قرآن ۲ (تحریف ناپذیری قرآن)			
تخصصی	نوع واحد	۱	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم نیاز	-	عملی
شناخت تحلیلی مباحث تحریف ناپذیری و بررسی شبهات مربوط			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- اهمیت، تاریخچه و کتاب‌شناسی «تحریف قرآن»
 - مفهوم‌شناسی لغوی و اصطلاحی
 - اقسام تحریف و تعیین محل نزاع
 - دیدگاه‌های علمای شیعه و اهل سنت درباره مصونیت قرآن از تحریف
 - دلایل سلامت قرآن از تحریف (عقلی و نقلی)
 - نقد و بررسی دلایل و شبهات قائلین به تحریف
- منبع اصلی:** البیان فی تفسیر القرآن، آیت‌الله خوئی یا جزوه صیانة القرآن عن التحریف، آیت‌الله معرفت
- روش تدریس:** تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. التحقيق فی نفی التحریف عن القرآن الکریم، آیت‌الله سیدعلی حسینی میلانی
۲. نزاهة القرآن من التحریف، آیت‌الله جوادی‌آملی
۳. قرآن‌شناسی، ج ۱، آیت‌الله مصباح‌یزدی

۴. سلامة القرآن عن التحريف، دکتر نجارزادگان
۵. القرآن الكريم و رواية المدرستين، علامه سيدمرتضى عسكرى
۶. علوم القرآن عند المفسرين، ج ۱، دفتر تبليغات اسلامى

علوم قرآن ۳ (زبان قرآن)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت تحلیلی زبان قرآن			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- مفهوم زبان و ضرورت زبان‌شناسی
- بحث از زبان قرآن در علوم اسلامی (علم القرائة، تفسیر، کلام، عرفان و اصول فقه)
- نقد و تحلیل دیدگاه‌ها درباره زبان قرآن
 - ظاهرگرایی و زبان یک‌وجهی قرآن
 - رمزگرایی باطنیان
 - تأویل‌گرایی متصوفان
 - طبیعت‌گرایان و تأویل قرآن
- زبان قرآن، زبان نمادها یا حقایق متعالی؟
- زبان قرآن، تعهدبرانگیزی در متن واقع‌گویی
- زبان قرآن، زبان ویژه هدایت

منبع اصلی: کتاب زبان قرآن (با نگاهی به چالش‌های کلامی تفسیر)، ابوالفضل ساجدی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	۲			

منابع فرعی:

۱. زبان قرآن، حمید آریان
۲. زبان قرآن، مقصود فراست‌خواه
۳. زبان قرآن و مسائل آن، محمدباقر سعیدی روشن
۴. بررسی نظریه عرفی بودن زبان قرآن، ناهید دامن پاک مقدم
۵. مبانی تحلیل کارگفتی در قرآن کریم، محمد حسن صانعی پور
۶. زبان دین و قرآن، ابوالفضل ساجدی
۷. تحلیل زبان قرآن و روش شناسی فهم آن، محمدباقر سعیدی روشن

علوم قرآن ۴ (محکم، متشابه و تأویل)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت تحلیلی مباحث محکم و متشابه و تأویل			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- اهمیت، ضرورت، تاریخچه و کتاب‌شناسی بحث محکم و متشابه و تأویل
- مفهوم‌شناسی محکم و متشابه، وجوه و نظائر، مجمل و تأویل (ویژگی‌های متشابهات)
- حکمت وجود متشابهات در قرآن
- علل و اقسام تشابه، با ذکر موارد استعمال آن در قرآن
- تأویل از دیدگاه فریقین، با ذکر نمونه قرآنی
- عالمان به تأویل و شرایط آنها
- ضابطه تأویل
- بررسی نمونه‌هایی از آیات محکم و متشابه و تأویل صحیح آن (صفات خدا، اراده و اختیار، ختم و طبع، اضلال و هدایت و ...)

منبع اصلی: محکم و متشابه، دکتر محمد اسعدی یا تلخیص التمهید، ج ۱، آیت‌الله معرفت

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	۲			

منابع فرعی:

۱. التمهید فی علوم القرآن، ج ۳، آیت الله معرفت
۲. الاتقان فی علوم القرآن، سیوطی
۳. البرهان، زرکشی
۴. علوم القرآن عند المفسرین، ج ۳، دفتر تبلیغات اسلامی
۵. منشور جاوید، ج ۳، آیت الله جعفر سبحانی

قرآن و عهدین			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت تطبیقی مباحث مهم قرآن و عهدین			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- آشنایی اجمالی با تورات، اناجیل و ملحقات آنها
- بررسی تطبیقی اسناد عهدین و قرآن
- اشتراکات و افتراقات قرآن و عهدین
 - حجیت قرآن و عهدین
 - توحید و تثلیث در قرآن و عهدین
 - آفرینش در قرآن و عهدین
 - نبوت انبیاء در قرآن و عهدین
 - معاد در قرآن و عهدین
 - منجی در قرآن و عهدین
 - احکام عبادی در قرآن و عهدین

منبع اصلی: ---

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۲۰	-	-			

منابع فرعی:

۱. حجت التفسیر و بلاغ الاکسیر، سید عبدالحجت بلاغی
۲. تفسیر المنار، رشید رضا
۳. الهدی الی دین المصطفی، علامه محمدجواد بلاغی
۴. جزوه درسی، آیت الله معرفت

راهکار اجرایی:

- لازم است استاد محترم، در نقد اقوال اهل سنت، نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشد.

تفسیر موضوعی (خداشناسی)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد خدای متعال			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- استدلال بر وجود خدا در قرآن
- خداشناسی فطری
- مفهوم توحید
- امکان شناخت خدا
- توحید ذاتی صفاتی افعالی
- اصل علیت
- قدرت و مشیت الهی
- هدف افعال الهی
- قضا و قدر

منبع اصلی: کتاب خداشناسی، آیت الله مصباح یزدی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	-			۲

منابع فرعی:

۱. خداشناسی، مصباح یزدی، تحقیق و بازنگاری امیر رضا اشرفی
۲. التوحید، شیخ صدوق
۳. معرفت شناسی و مبانی معرفت دینی، محمد حسین زاده
۴. فطرت و دین، علی ربانی گلپایگانی
۵. توحید در قرآن، جوادی آملی
۶. فطرت در قرآن، جوادی آملی
۷. فطرت، شهید مطهری
۱. پیام قرآن ج ۲، مکارم شیرازی

تفسیر موضوعی (انسان شناسی)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد جایگاه انسان، چگونگی آفرینش، ویژگی‌ها و ابعاد وجودی او			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- کلیات
- اهمیت انسان‌شناسی
- وجوه اهمیت انسان‌شناسی
 - الف. رابطه انسان‌شناسی با خداشناسی
 - ب (رابطه انسان‌شناسی با نبوت
 - ج (رابطه انسان‌شناسی با معاد
 - د. نقش انسان‌شناسی در اخلاق و مسائل اخلاقی
 - ه. نقش انسان‌شناسی در احکام اجتماعی (نظیر حقوق، اقتصاد، سیاست)
 - و. نقش انسان‌شناسی در علوم انسانی (نظیر تعلیم و تربیت، جامعه‌شناسی)
 - ز. نقش انسان‌شناسی در معنا‌یابی زندگی
- گونه‌های انسان‌شناسی
 - واژه انسان و مترادفات آن در قرآن
 - آفرینش انسان
- منشأ‌پیدایش انسان
 - اقوال دانشمندان علوم طبیعی
 - دیدگاه قرآن درباره منشأ خلقت انسان

- چگونگی آفرینش و مراحل خلقت انسان
 - چگونگی آفرینش انسان نخستین و سایر انسان ها
 - مراحل خلقت و آفرینش
 - دوساحتی بودن انسان
 - شواهد قرآنی تجرّد روح
 - تقدّم وجود جسم بر نفس
 - اصالت روح
 - معنای انتساب روح به خداوند
 - جایگاه و منزلت انسان
 - خلافت انسان
 - کرامت انسان
 - جبر و اختیار
 - راه های اثبات اختیار
 - دلایل و شواهد قائلان به جبر و نقد و بررسی آن ها
 - شناخت شناسی
 - ارزش و اهمیت شناخت در قرآن
 - امکان شناخت
 - محدوده شناخت
 - راههای کسب معرفت (منابع و ابزار و راهها)
 - موضوعات معرفت
 - آفات شناخت
 - هدف شناخت

منبع اصلی: کتاب انسان شناسی، آیت الله مصباح یزدی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۲۰	-	-			

منابع فرعی:

۱. چیستی انسان در اسلام، محمد تقی سهرابی فر
۲. انسان شناسی قرآن، مرتضی مطهری
۳. آفرینش انسان در قرآن، حمید آریان
۴. انسان از دیدگاه قرآن کریم، محمد علی دولت
۵. انسان شناسی، محمود رجبی

تفسیر موضوعی (معاد شناسی)			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
هدف کلی			آشنایی با معارف قرآن کریم در مورد معاد

سرفصل‌ها:

- اهمیت معاد
 - واژه شناسی معاد
 - شیوه های قرآن در اثبات معاد
 - حیات برزخی
 - وقایع قیامت
 - حشر
 - دادگاه عدل الهی
 - رابطه دنیا و آخرت
 - مهم ترین ویژگی های بهشت و دوزخ
- منبع اصلی:** قرآن و مسأله معاد دکتر اسعدی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. پیام قرآن، ج ۵ و ۶ آیت الله مکارم شیرازی
۲. معاد در قرآن، آیت الله جوادی آملی

مبانی فهم و نقد حدیث			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
آشنایی با مبانی فهم و نقد حدیث			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- کلیات (معناشناسی حدیث، درایه و...، ضرورت آشنایی با مبانی فهم و نقد حدیث)
- شناسایی خانواده حدیث
- ارزش‌گذاری متون حدیث
- بهره‌گیری از قراین و استنتاج
- آسیب‌شناسی پژوهش حدیثی
- کلیات نقد حدیث
- معیارهای نقد حدیث

منبع اصلی: روش فهم حدیث، عبدالهادی مسعودی، انتشارات مؤسسه دارالحدیث

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. علوم الحدیث و مصطلحه، صبحی صالح
۲. منطق فهم حدیث، عبدالهادی مسعودی

۳. قواعد التحديث، جمال الدين قاسمی

۴. معرفة الحديث، محمد باقر بهبودی

۵. تاريخ عمومي حديث، مجيد معارف

تفسیر آیات مشکله			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت کلیات و گستره آیات مشکل و بررسی تفسیر آنها			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- معنانشناسی آیات مشکل
- گستره آیات مشکل
- بررسی برخی از آیات مشکل، مانند:
 - مهر زدن خدا بر دل‌ها
 - قرآن و کثرت‌گرایی دینی
 - مسخ‌شدگان
 - نبودن اختلاف و تعارض در قرآن
 - عالم خلق و امر
 - عالم ذر
 - استغفار ابراهیم بر پدرش
 - لوح محفوظ
 - ذو القرنین و کوروش
 - توره‌های حضرت ابراهیم و یوسف (علیهما السلام)
 - ازدواج پیامبر (صلی الله علیه و آله) با زینب
 - یونس در شکم ماهی
 - شق القمر
 - چشم زخم

منبع اصلی: کتاب تفسیر آیات مشکل قرآن، یعقوب جعفری نیا، نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. تفسیر آیات مشکل، آیت الله سبحانی
۲. تفسیر المیزان فی تفسیر القرآن
۳. تفسیر مجمع البیان
۴. تفسیر تسنیم
۵. تفسیر مفاتیح الغیب
۶. تفسیر روح المعانی
۷. تفسیر المنار

روش تحقیق پیشرفته			
تخصصی	نوع واحد	-	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	۲	عملی
به‌کارگیری قواعد پژوهشی در موضوعات مختلف قرآنی			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- هر طلبه موظف است یک تحقیق ۳۵ تا ۵۰ صفحه‌ای، در یکی از موضوعات قرآنی با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی، ارائه دهد.
- موضوع و طرح اجمالی تحقیق، باید به تصویب موسسه یا استاد مربوط برسد و در نهایت، تحقیق ارائه‌شده توسط استاد مربوط، از نظر محتوا و ساختار، مورد ارزیابی قرار گیرد.

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۰	-	۱۰			

منابع فرعی:

۱. روش‌شناسی مطالعات دینی، احمد فرامرز قراملکی
۲. روش تحقیق کتابخانه‌ای، جعفر نکونام
۳. روش‌های مطالعه و تحقیق با تأکید بر کتابخانه، استاد کرمی
۴. درس‌نامه روش تحقیق، مجید طرقی
۵. جزوه درسی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (قدس سزه)، حمید آریان

پایان نامه			
تخصصی	نوع واحد	-	نظری
روش تحقیق پیشرفته	پیشنیاز / هم‌نیاز	۴	عملی
تدوین اثر مکتوب تخصصی در یکی از موضوعات تفسیری با رعایت ضوابط پژوهشی مربوط			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- ارائه تحقیق ۱۰۰ تا ۱۵۰ صفحه ای در یکی از موضوعات تفسیری با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی. (ضوابط تدوین پایان نامه از ناحیه گروه علمی اعلام می شود).

رویکردهای حاکم:

- اهتمام به کاربردی بودن موضوعات

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	-	-	۲۰			

دروس جبرانی

مفردات قرآن			
تخصصی	نوع واحد	۲	نظری
ندارد	پیشنیاز / هم‌نیاز	-	عملی
شناخت مترادف، اشتراك، وجوه و نظائر، لغات دخیل و معناشناسی قرآن			هدف کلی

سرفصل‌ها:

- کلیات و تعریف‌ها (معنا، مفردات، غریب القرآن، تاریخچه و کتاب‌شناسی مفردات قرآن، ارتباط دانش مفردات با دیگر شاخه‌های علم لغت، مثل فقه اللغة، غریب القرآن و ...
- منابع معنی‌شناسی واژه‌های قرآن
- اشتقاق
- مترادف
- اشتراك لفظی
- وجوه و نظائر
- اضداد
- چندمعنایی
- گویش‌های عربی و زبان‌های غیر عربی
- معناشناسی برخی از واژه‌ها
 - خوف و خشیت
 - ذنب و تفاوت آن با اثم
 - - ظن و ...

منبع اصلی: درآمدی بر دانش مفردات قرآن، دکتر سید محمود طیب حسینی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۲۰	-	-			

منابع فرعی:

۱. المعجم فی فقه لغة القرآن و سر بلاغه، محمد واعظزاده خراسانی
۲. التحقیق فی کلمات القرآن، حسن مصطفوی
۳. واژه‌شناسی قرآن مجید، غلام‌علی همایی
۴. المفردات فی غریب القرآن، راغب اصفهانی
۵. معارف قرآن، محمدتقی مصباح‌یزدی
۶. قاموس قرآن، علی‌اکبر قرشی
۷. وجوه القرآن، ابو عبدالرحمان الحیری النیسابوری
۸. مفردات قرآن، حمید محمدی

تفسیر موضوعی (امامت در قرآن)			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	جبرانی
هدف کلی	شناخت استدلالی امامت از منظر قرآن		
			ندارد

سرفصل‌ها:

○ کلیات

■ مفهوم‌شناسی امامت، حقیقت امامت و جایگاه آن در قرآن، ضرورت امام و امامت از نگاه

مفسران فریقین

○ ویژگی‌های امام

■ علم امام

■ عصمت

■ وحی تسدید

■ صبر

○ نقش امام در حیات انسان

■ مفهوم هدایت

■ اقسام هدایت (هدایت ایصالی و ارشادی)

○ ویژگی‌ها و شئون ائمه (علیهم السلام) از دیدگاه مفسران فریقین

■ آیه اکمال

■ آیه تبلیغ

■ آیه اطاعت

■ صادقین و ...

○ گستره آیات امامت در جری و تطبیق

منبع اصلی: امامت در قرآن با تأکید بر اندیشه‌های علامه طباطبایی، مسعود تاج‌آبادی، تدوینگر: خدیجه

حسین‌زاده، نشر جامعه الزهراء (سلام الله علیها)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۶	۲	۲			

منابع فرعی:

۱. خدا و امامت، جعفر سبحانی
۲. پرتوی از امامت و ولایت در قرآن کریم، علی اکبر موسوی یزدی
۳. رساله امامت، حسن حسن زاده
۴. فلسفه امامت و رهبری، محمدی ری شهری
۵. معنا و چیستی امامت در قرآن، سنت و آثار متکلمان، محمد حسین فاریاب
۶. امامت در ده درس، مکارم شیرازی
۷. الامامة و القيادة فی الكتاب و السنة، محمد حسین مختاری
۸. حجت همیشگی، حمیدرضا شاکرین
۹. منشور جاوید، ج ۵، جعفر سبحانی

تاریخ تفسیر و مفسران			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	جبرانی
هدف کلی	شناخت سیر پیدایش و تطور تفسیر، همراه با شناخت منابع مهم و نیز شناخت مفسران بزرگ		
			ندارد
			پیشنیاز / هم‌نیاز

سرفصل‌ها:

○ کلیات

- تعریف تاریخ تفسیر
- اهمیت و جایگاه تاریخ تفسیر
- پیشینه
- کتاب شناسی
- تفسیر در عصر رسالت
- نخستین مدون تفسیر
- مدرسه تفسیری پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله)
- حجم روایات تفسیری پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- انواع تفسیر پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- نقش اهل بیت (علیهم السلام) در تفسیر قرآن
- تفسیر در دوران صحابه
- مفسران معروف مکه
- مدرسه مدینه
- تفسیر در دوران تابعان
- معرفی تفاسیر ذیل و مفسران آنها، به ترتیب زیر:
 - تفسیر قمی، عیاشی، جامع البیان طبری، النکت و العیون ماوردی، تبیان طوسی، کشف الاسرار
 - میبدی، روض الجنان ابوالفتوح رازی، کشاف، المحرر الوجیز ابن عطیه، مجمع البیان،

مفاتیح الغیب فخر رازی، تفسیر قرطبی، تفسیر بیضاوی، تفسیر کبیر (ابن تیمیه)، تفسیر ابن کثیر، الدر المنثور، منهج الصادقین، تفسیر صدر المتألهین، صافی، کنز الدقائق، البرهان، نور الثقلین، روح البیان، تفسیر شبر، روح المعانی، بیان السعاده، المنار، تفسیر طنطاوی، تفسیر المراغی، فی ظلال القرآن، میزان، پرتوی از قرآن، من وحی القرآن، الکاشف (محمد جواد مغنیه)، احسن الحدیث، مخزن العرفان، تفسیر الکاشف (باقر حجتی)، نمونه، تفسیر المنیر، مواهب الرحمن، تفسیر راهنما

توضیح: در معرفی هر کتاب تفسیری، از کتاب‌شناسی، زندگی‌نامه قرآن‌پژوهی مؤلف، معرفی عمومی تفسیر، روش تفسیر، تحقیقات انجام‌شده در مورد این تفسیر، بحث می‌شود.

راهکار اجرایی:

- در معرفی هر کتاب تفسیری، از کتاب‌شناسی، زندگی‌نامه قرآن‌پژوهی مؤلف، معرفی عمومی تفسیر، روش تفسیر، تحقیقات انجام‌شده در مورد این تفسیر، بحث می‌شود.
- یادآور می‌شود در کنار کلاس، به طلاب، متنیمشتمل بر معرفی تفاسیر و مفسران مهم شیعه و سنی و روش‌های آنها- بهتر است کتاب «التفسیر و المفسرون» آیت‌الله معرفت باشد- ارائه می‌شود که از این جزوه، امتحان می‌دهند و بخشی از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.
- لازم است استاد محترم، در نقد اقوال اهل سنت، نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشد.

منبع اصلی: تاریخ تفسیر و مفسران، علوی مهر، نشر مرکز جهانی علوم اسلامی

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	کلاسی
-	۲۰	-	-			

منابع فرعی:

۱. التفسیر و المفسرون، آیت‌الله معرفت
۲. تاریخ تفسیر، دکتر عبدالوهاب طالقانی
۳. آشنایی با تفاسیر قرآن و مفسران، رضا استادی
۴. التفسیر و المفسرون، دکتر ذهبی
۵. طبقات مفسرین شیعه، عقیقی بخشایشی

روش‌ها و گرایش‌های تفسیری			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	جبرانی
هدف کلی	شناخت و بررسی روشها و گرایش‌های موجود در علم تفسیر		
			مبانی و قواعد تفسیر
			پیشنیاز / هم‌نیاز

سرفصل‌ها:

- اهمیت، تاریخچه و کتاب‌شناسی بحث «روش‌ها و گرایش‌ها»
 - تعریف روش، گرایش، اسلوب (اقسام آن) و اتجاه و فرق آنها
 - روش‌های تفسیری و حجیت آنها
 - الف) تفسیر نقلی و اثری (حجیت، وضع، اسرائیلیات و مهم‌ترین متون تفسیر روایی)
 - قرآن به قرآن
 - قرآن به روایات (از تفسیر قرآن به قول صحابی نیز، در اینجا بحث می‌شود).
 - ب) تفسیر عقلی اجتهادی (حجیت، گرایشها و مهم‌ترین متون در آن گرایشها)
 - در این بحث، از تفسیر علمی نیز بحث می‌شود.
 - ج) اشاری (عرفانی و باطنی)
 - خاتمه: در تفسیر جامع و ترکیبی
- منبع اصلی:** منطق تفسیر قرآن ۲، روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، محمدعلی رضایی اصفهانی، نشر المصطفی (صلی الله علیه و آله)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میان‌ی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. المنهج الاثری فی تفسیر القرآن الکریم، هدی جاسم طبره
۲. مکاتب و روشهای تفسیری، محمد واعظزاده خراسانی
۳. روش‌ها و گرایش‌های تفسیری، حسین علوی‌مهر

تفسیر موضوعی (راه و راهنماشناسی)			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	جبرانی
هدف کلی	شناخت معارف قرآن کریم در مورد نبوت		
			ندارد
			پیشنیاز / هم‌نیاز

سرفصل‌ها:

- مفهوم نبی و رسول
- امکان نبوت انسان
- ضرورت نبوت
- اهداف و آثار بعثت پیامبران
- راه‌های شناخت پیامبران
- عصمت پیامبران
- ویژگی‌های مشترک پیامبران
- خاتمیت

منبع اصلی: راه و راهنما شناسی، آیت الله مصباح یزدی، بازنگری و تصحیح مصطفی کریمی، نشر مؤسسه امام خمینی (قدس سره)

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. پیامبران در قرآن، آیت الله جوادی آملی

۲. پیام قرآن، ج ۷ و ۸

آشنایی با مبانی و قواعد تفسیر			
تعداد واحد	نظری	۲	نوع واحد
	عملی	-	جبرانی
هدف کلی	شناخت مبانی و قواعد تفسیر قرآن		
			ندارد

سرفصل‌ها:

○ کلیات

- اهمیت، تاریخچه و کتاب‌شناسی بحث «مبانی و قواعد تفسیر»
- تعریف «مبانی»، «قواعد»، «تفسیر» و «تأویل»
- نیاز به تفسیر و دلایل آن
- شرایط مفسر و علوم مورد نیاز در تفسیر

○ مبانی مشترک تفسیری

- امکان فهم و تفسیر قرآن
- جواز تفسیر قرآن و حجیت ظواهر قرآن
- مصونیت قرآن (یادآوری)
- اعجاز قرآن (یادآوری)
- زبان قرآن
- جری و تطبیق

○ مبانی اختصاصی تفسیری، از نگاه فرق و مذاهب اسلامی، و نقد آن

- مبانی اشاعره
- مبانی معتزله
- مبانی شیعه
- مبانی خوارج
- مبانی زیدیه

○ اصول و قواعد تفسیر

- لزوم توجه به قاعده سیاق
- لزوم استفاده از مطالب قطعی و معتبر
- لزوم استفاده از عقل و سنت در تفسیر
- توجه به محکم، متشابه و ناسخ و منسوخ
- لزوم توجه به قواعد واژه‌شناسی، ساختار جملات و نکات بلاغی

منبع اصلی: روش تفسیر قرآن، محمود رجبی، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه

روش تدریس: تلفیقی (بیان استاد، پرسش و پاسخ)

شیوه ارزشیابی:

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. اصول التفسیر و قواعد، عبدالرحمان العک
۲. قواعد التفسیر، خالد عثمان السبت
۳. بحوث فی اصول التفسیر و مناهجه، فهد بن عبدالرحمان الروی
۴. مبانی و روشهای تفسیری، محمدکاظم شاکر

راهکار اجرایی:

○ لازم است استاد محترم، در نقد اقوال اهل سنت، نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه تقادانه داشته باشد.

کلیات علم رجال			
نظری	۲	نوع واحد	جبرانی
عملی		پیشنیاز / هم‌نیاز	ندارد
هدف کلی			شناخت قواعد و منابع رجالی و حدیثی

سرفصل‌ها:

○ کلیات

- فرهنگ نقل و انتقال روایات
- ضرورت و نیاز به علم اعتبار سنجی
- نیاز به علم رجال
- ضرورت و نیاز به رجال در گرایش (تفسیر - فقه - تاریخ)

○ میناشناسی

- مبانی حجیت روایات
- مبانی حجیت آرای رجالیون
- تعارض آرای رجالیون

○ منبع شناسی:

- سبک‌های تألیف در رجال
- معرفی ۵ دسته منابع رجال
 - اصول اولیه ثمانیه
 - اصول ثانویه
- جوامع رجالی (معجم‌های رجالی - دایره المعارف‌های رجالی)
- نرم افزارهای رجالی
- کارگاه کتاب شناسی

○ سندشناسی

○ راوی شناسی

■ شرایط راوی

■ شناخت روات

■ منابع توصیف روات

■ توثیق راوی:

• توثیق خاص

• توثیق عام

■ توثیق عام راویان کتب

■ توثیق عام مشایخ:

■ توثیق عام خاندانها

■ توثیق عام بر اساس مبانی خاص

○ اصطلاح شناسی (درایه)

منبع اصلی: دروس تمهیدیه فی القواعد الرجالیة / محمد باقر ایروانی**روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)**شیوه ارزشیابی:**

پایانی		میانی	فعالیت تکمیلی			فعالیت کلاسی
شفاهی	کتبی		خلاصه نویسی و ترجمه	سمینار	تحقیق	
-	۱۸	-	۲			

منابع فرعی:

۱. کلیات علم الرجال، جعفر سبحانی

۲. آشنایی با کتب رجالی شیعه، سیدمحمدکاظم رحمان ستایش

۳. اصول علم الرجال، آیه الله مسلم داروی

۴. رجال تحلیلی و تطبیقی، علی بنهائی فر

۵. مقدمه تنقیح المقال، علامه مامقانی

۶. مقدمه قاموس الرجال، علامه تستری

۷. نرم افزار درایه النور

۸. معجم رجال الحدیث، آیه الله خوئی